צה: דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

עירה לתוכו רותח מנין ת"ל אשר תבושל בו ישבר. מכאן מדקדק ר"מ דעירוי ככלי לאשון מדהשיב כמבושל ונראה דאדרבה קשה מכאן דהא קרי ליה בסמוך בלוע בלא בישול מיהו י"ל דמשיב ליה בלוע בלא בישול לפי שאינו מתבשל מחמת הכלי דבכלי אחר מתבשל ובגינו שמואל היה מדקדק דעירוי בכלי שני מהא דתנן בפרק כירה (שבת דף מב:)[1] האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין דמשמע הא לערות מהם על התבלין שרי ועוד היה מדקדק מהא דקי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר דתניא כוותיה בפ' כיצד צולין (פסחים דף ע.) והיה מתיר מתוך כך לערות רותחין מכלי לאשון על התרנגולת כדי לחולגה וי"מ אומר דאדרבה דוק מסיפא אבל נותן לתוך הקערה הא לערות מאילפס על התבלין אסור ועוד לדבריו קשה הכיצד מצינה למ"ד עילאה גבר אלא אידי דתנא ריבא המיתם שפינהו לא יתן לתוכו מים כא) אבל נותן לתוך הכוס תנא סיפא נמי האילפס והקדירה לא יתן לתוכן (מים) [תבלין] אבל נותן לתוך הקערה ובירושלמי משמע דעירוי ככלי לאשון דאמרינן עלה בגמ' מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה רבי יוחה אומר כב) עירוי ככלי לאשון חייליה דר' יוחה מן הדא וכל כלי חרס אשר תבושל בו ישבר אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מניין ת"ל ואשר תבושל בו ישבר מ"מ (וכה אמר הכהן) מ"ל כג) יוסי תמן כד) כלי חרס בולע תבלין אינו מבשל כה) פירוש כלי חרס בולע טפי משאר כלים אימיב רבי יוסי בר' נון והתמי לף [1] בכלי נחשת כן אית לך למימר כלי נחשת בולע פי' וכי בלע יותר משאר כלים בתמיה השתא מדמני התם כמו שבולע על ידי עירוי כמו כן מבשל ע"י עירוי ס"מ מיתניא כו) כוותיה דרבי יוחה אלמא הילכתא כוותיה ואע"ג דקי"ל כוותיה דשמואל דאמר תתאה גבר מודה שמואל דמבשל כדי קליפה הא בריתא דמסייע ליה קתני מס לתוך צונן מדיח ופריך הש"ס אדמיקר ליה בלע פירוח קודם שיצטנן מוס שלמעלה כז) נבלע ממנו מקצת בתחתון ומשני אימא מס לתוך צונן קולף ועוד מייתי ר"מ ראיה מהא דקאמר בפרק כל שעה (פסחים דף נז:) המעיסה ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין החליטה ב"ש מחייבין וגיסא הלל פוטרין אחז היא המעיסה ואחז היא החליטה המעיסה קמח על גבי מוגלגלין פירוש מוגלגלין מים רותחין ופריך מ"ש המעיסה ומאי שנא החליטה ומשני תבראן מי שנה זו לא שנה זו אלמא מאן דפטר מחלה בקמח על גבי מוגלגלין משום דלאו לחם הוא כיון שאינם בכותחין פטר נמי במוגלגלין ששפכן על גבי קמח אע"פ שנשפכו לכלי שני אלמא עירוי ככלי לאשון מיהו קשה היכי פטר הא אינו מבשל אלא כדי קליפה לשמואל דאמר תתאה גבר דקי"ל כוותיה וי"ל דמיירי כגון דליכא אלא כדי מיוב כח) אלה מלומלם או מעט יותר דבתר קליפה אין נשאר כשיעור חלה ועוד מביא ר"מ ראיה מהא דאמר בשלהי ע"ז (דף עד:) נעוה ארתחו אלמא עירוי ככלי לאשון דאין יכול להכשירו אלא בעירוי ועוד יש לדקדק דמיירי בעירוי מדתניא התם רבי יוסי אומר הרואה לטהרן מיד מגעילן בכותחין או מולטן במי זיתים והחלטה כט) אינו אלא עירוי כדמפרש בפסחים (דף נז:) מוגלגלין ע"ג קמח מיהו אין ראיה משם לשאר דברים דבכותח מיקל ביין נסך שאין מיקל בשאר איסורין דחולטן במי זיתים משמע אפילו לונן כמו אלטי לה בחלה דכל הבשר (חולין דף קיא.) גבי כבדא וכן עירוי אלמה ימיס מעת לעת וגיגוד והנהה מגת לגת שכל אלו הענייניס לא מהני בשאר איסורים וטעמא משום דביין נסך אין איסור רותח כלל אלא שהמתירו בו להרתיחו ואף ר"מ המיר לשפוך רותחין לתוך החבית שהיה בה יין נסך ולהפסיק מגד זה לגד זה בתוך החבית אע"פ שבבר היו בכלי שני מיד כשנשפכן לל) בחבית ולא נפלו על כל גידי החבית אלא מכלי שני שהופכן מגד זה לגד זה ואפילו עירוי מכלי לאשון ליבא ומ"מ עירוי הוא ככלי לאשון לענין שאר איסורין כמה לא) שהוכחתי ומה שכתב בקדר של פסח לא) המתמיל אדיר דר מתחתים הכנת קערות ומילאים בכלי שני שימושיהם כשופכין לב) מסיר בהן כך שופכין רותחין עליהן אומר ר"מ דליתיה דכל כלים שבעולם מהניא שפיכת

הכי גרסי' **וכי תימא דמבלע להו בהדי שבעה סממנין ומעבר** כג) **להו לכולהו כחד: שלא כסדרן.** כסדר שהן שניין במשנה זה אחר זה כד) כסדר העברתן: **צריך לנסכם.** צריך לנסכם הכתם שלשה פעמים בכל אחד והכי אמרינן בגדה (פב.): **מתני' ר"ש אומר קדשים קלים כו'.** וגבמ' מפרש טעמא. ואם תאמר הרי הבלוע נעשה נותר ופוגלו בהיתר לאחר זמן מודי רבי שמעון דבעי הגעלה ברותחין ומתורת מריקה ושטיפה הוא דממעטינ ליה כדאמרינן בגמ' (לו:) גבי תרומה לא נגרסה לכדאמר יד) אר במים ולא ביין במים ולא במזוג הא אפי' ביין ואפי' במזוג: **גמ'** ה"ג בתורת כהנים **עירה לתוכו רותח מניין ת"ל** (כ) **אשר בו ישבר.** מדסמיך ישבר אצל בו ולא כתב אם בכלי חרס תבושל ישבר למידרש אם נבלע בו מ"מ ישבר: **תלמ'.** לשפוד של חטאת לנלוחו נאויר תנור דמתבשל טו) בו אבל לא נבלע בו כלום: **מהו.** מי הוי צריך תנור שבירה או לא: **ואחד שעירה לתוכו.** אלמא אחדא קפיד דהא עירה לתוכו בלוע אינא מיכא דישול ליכא: **בלוע בלא כישול לא מיבעיא לן.** דכיון דהוי נותר והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו טז) לעולם [ע"ז לד.] וכעי' יח) שבירה: **של מפכה היה.** קס"ד מפני שלולין בו שפודי חטאת אלא יטען שבירה: **בישול ובלוע.** שמן יט) המנחה: **עמו כיה עחייה.** מין טיגון הוא שעושין מלחם וטשין המנוי בחליה ומופין את הלחם אחר שטחוהו ובמס' שבת (דף קיט.) נמי אמרינן מלחא קאי טחיי: **לעולם.** ואפילו הסיקוהו ואפו בו דקסבר אינו יוצא מידי דופיו טז): **מפני הרגל עבירה.** אלא יאכל הפת עם הבשר: **אמאי אמר רב כו'.** הא אית להו תקנתא בהיסק: **מוקים לספיא.** דקתני עד שיוסק התנור בשל מתכת: **כוביא** יט). דרפיס חלולין כמין שפיתת קדירה ופעמים שטמין בו אותו שמן ומופין בו לחם הקרוי טיחיא: **דאיתותב רבה בר אהיליי אמאי** כא) אמר רב קדירות בפסח ישברו אמר ליה רב מוקי לה בהיא יח) בשל מתכת ואי בעית אימא בתנור של חרם זה הסיקו מבפנים וזה הסיקו מבחוץ **ונעביד** יח) **הסקה מבפנים** כב) **חיים עלייהו** כג) **דמתברי הילכך האי כוביא** יח) כד) **הסיקו מבחוץ הוא ואסיר** כא) אלא

לרב נמי נסקינהו לתני קדירות מבפנים ויבשל בהו. ומשני תנור הוינו דרך תשמישו והסיקו מבפנים, אבל קדרות דלאו הוינו אורחייהו ואי אמרת ליה לאסוקינהו מבפנים חיים עלייהו דלמא פקעי ולא עביד, הלכך גזרינן כהו דר"ח פסחים ל' ע"ב:

עין משפט נר מצוה

מג א ב מר' פ"ט מהלי' איסורי מזבח הלכה לז:
מד ג מר' פ"ח מהלי' מעשה הקרבנות הלכה יא:
מה ד מר' שם הלכה (ה) (יד):
מו ה מר' שם שם:
מז ו מר' פ"ב שם הלכה כג:
מח ז מר' פ"ט מהלי' מחלוקת שמועות הלי כב
טוש"ע יו"ד סי' לז סעיף ג:
מט ח מר' שם טוש"ע שם סעיף ב:
נ ט טוש"ע א"ח סי' תנח סעיף ג ומש"ע סימן לז סעיף ב:

תורה אור השלם

1. וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחושת בשלה ומרק ושטף במים:
ויקרא ו, כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא ס"ד בשל ובילוע נעביד אל חרס: (ב) רש"י ד"ה ר"ש ומי ת"ל מ' ומיכא דאסר נמתיר:

מוסף רש"י

צריך לנסכם שלש פעמים. כגון שהי' כדרך כיסוי כנגדים שטופל לגדו עם גדי ומשפשף ומולך ומכיא (גדה שם:) רוק שפל. אלא עשם כלוס כל מיהו חיוס קודם לכן אייניו טופל אלא טעם (שם מא.): אלו: תפל דיקס ונגיב וחסר כל טעם מאכל כגון דבר שלא נתלח דמיקרי טפל (מנחות מט:): **תנור של מקדש** של מחבת היה. משום שהי' אלחם ולחם הפנים שלפניהן וקדיאתן בתנור היה ליה כלי חרס וכ"ש בחרס לא אבדינן (בריצה כב.): **דאחתו ביה טיחייא.** שומן נתנו בו בקרקעיתו ויטחן טעם בלחם: **לעולם.** אפילו מזר ויסוקן: **ואפי' במילחא.** לחבי נקט אפי' במילחא שאין דרך לאכול פת בלא תבלין אי ליתמן (פסחים ל.) **טשיין.** לשון טחה (שם) אמר רב קדירות בפסח ישברו. רב לטעמיה דאמר תמן אף לאחר זמנו אסור בהנאה כר' יהודה, ואית ליה דמשהו וקפצר ניתן טעם לפגם אסור (שם): **מוקי לההיא.** דקתני עד שיוסק דמשמע הא דיסק אדי בתנור של מחבת אבל של חרס התורה העידה עליו שאינו יוצא מידי דופיו לעולם: **חיים עלייהו.** ולא אדרת ליה ס"ר דיסק פנים מהיה היתירא ומתיר לחיסק בחין (שם):

שיטה מקובצת

ת"ר אשר תבשל בו כו'. [פי' תוספתא] דפ"ל פר' אלפים ע"ז (וקניו) (וסר ע"ין): **תיובתא** דרבה בר אהיליי. ותי"מ אחתי לאוקמה בקדיר בשל מתכת. ר"ל דשמה היא אבר אף כשל מתכת. ואי"מ אי"כ ליתביה מתמני דקתני בספיר דאתקבלה מגעילן. ור"ל דשאני הכי דאמצר לכשיכין כבל ענין מה שאין כן בתנור שאין הכשרו אלא בהיסק מנפנים (הרש"ל ור"ש): **רש"י ד"ה תלאי בר אבל לא נבלע** בו בלום. ר"ב מי מה שטפל מן הבצר, בחלים שים בתנור הוא טפל ולפיכ נבלע בלע בתנור. מספר יקן:

מסורת הש"ס

ל) סנהדרין מט: נדה סב. ירושלמי מעשרות פ"א הי"ד, שבת פ"ג ה"ה, ג) [ועפ"ל נב. לקמן לו:, ד) ת"כ צו פ"ז ה"א ה) [לקמן.] ו) [פסחים ל.] ז) סוכה יא, ח) [ע"ז מו' ר"ב ק. ד"ה נשמן], ט) פסחים סט. י) [וש"נ ע"ב מו' ד"ה אבל], כ) [ב"ת מלוקים יז.] ל) [וע"מ' ע"ז עד: ד"ה דלם].

שינויי נוסחאות

א) לתוכו ד"ה: ב) ת"ל אשר בו ישבר כל"ל. וכן מתוס' שם, ועי' רש"י ד"ה: ג) דילמא אפילו אבישול (ר"ה): ד) תוכיח לא קפיד ליפת נעים היסעים. וסס מבהיר. (ובזה יוכן הגמת הכ"מ). וכ"מ מוקן בלא בלוע מוהר ניצבד נמי של חרס: ה) ל"ל ביה (שיטה): ו) ל"ל לההיא (שיטה): ח) ונעבוד להו כל"ל (שיטה): ט) שלהיהו דלמא מתבריי (פרישה): י) נירסת הערוך בוביא ובפסחים ולי בוביא ועי' פרישה ר"ש סי' ל"ז קדיא (הגר"ר): יא) בפסחים (ל ע"ב) תפיס ואי מלייה בוחרי שפיר דמי. ועי' ביא לרש סי' מנ"ח: יב) ונ"ב א"נ מעבר (מהר"ש שיטה): יג) כך סדר העבודה (שיטה): יד) ל"ל אלא לבראמר (באה"ת): טו) ל"ל ונתבשל (שיטה): טז) כס"מ גירס דופנו. ועי' ע"ז לד ע"ל והסע' הגר"ר שם: יז) ל"ל בעי (שיטה): יח) ל"ל משמן (מהרי"ל שיטה): יט) כס"מ בויא. ולזה אות יב: כ) ששחין אותן ואופין בו: כא) ל"ל והסאר מתחן (שיטה): כב) אומר אמר עירוי בו' (רבינו יחו' שבת שם): כג) כיה כירושלמי. ומל"ק הניה (בפרי' התוס' כשבת) ודחי ר' יוסי: כד) כס"מ מניה תוך כלי. אבל כירושלמי ובתוס' מלמעני: כה) ל"ל מתבשל. ל"ה בתים' שבת. ומ"ל מתיבת פירוש על מינם איתיב. מוקק הס"מ משום מה: כו) ל"ל מדתניא (שיטה): כז) של עליון (חוס' הא"ש שבת): כח) שיעור (שם): כט) והחלטה הייני עירוי ל"ל (שיטה): ל) ל"ל כשישפכן (שיטה): לא) במי (שיטה): לב) כשם שישופכין (חוס' הא"ש שם). ומל"ק הניה בשופכין:

ליקוטים

עירה לתוכו רותח מנין. היה ר"מ אומר דעירוי בכלי ראשון, והביא ראיה לדבריו מהא האמרינן בזבחים פרק דם חטאת דיר אשר תבושל בו ישבר אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מנין ת"ל בו ישבר אלמא דעירה לתוכן רותחים חשיב בבשל ואי קשיא לך הא אמרינן התם בההיא סוגיא דזבחים תלאו באויר התנור מהי ר"ש אחר שבישל בו ואחר שעירה לתוכו רותח ומהדר ליה בלוע בלא בשל לא קא מבעיא לי כי קא מבעי לי בשל בלא בלוע מאי אלמא דעירה לתוכו רותח חשיב בלוע בלא בישול, יש לומ' דהכי קאמר בלוע בלא בשל לחוים כלי זה כגון שעירה לתוכו רותח שלא נתבשל מחוים כלי זה אלא מחוים כלי אחר שנתבשל בו אצל האש נבלע בתוך כלי זה, כי קא מבעיא לי בשל בלא בלוע כגון חלה באויר התנור שנתבשל מחוים כלי זה אצל האש ולא נבלע לתוכו מים עירי עירוי בלע בתוך הכלי ואוסרו (תוס' ד"ה שבת מב.) ונעביד הסקה מבפנים. ואקשינן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com